

Załącznik
do Uchwały Nr XXXI/296/09
Rady Miejskiej w Rynie
z dnia 27 maja 2009r.

PROGRAM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ DLA MIESZKAŃCÓW MIASTA I GMINY RYN NA LATA 2009-2013

RYN, LUTY 2009

SPIS TREŚCI:

I. WPROWADZENIE.....	3
II. CELE PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	6
III. ODBIORCY PROGRAMU – GRUPY DOCELOWE.....	7
IV. ZASOBY GMINY DO UZYSKANIA ZAŁOŻONYCH CELÓW.....	8
V. SPOSÓB I METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PROGRAMU.....	8
VI. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ.....	9
VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY.....	9
VIII. REALIZATORZY.....	10
IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.....	11
X. SPOSOBY MONITOROWANIA, EWALUACJI I OCENY.....	11

I. WPROWADZENIE.

Program Aktywności Lokalnej (PAL) dla mieszkańców Miasta i Gminy Ryn wskazuje na problemy związane z funkcjonowaniem społeczności lokalnych i grup społecznych oraz wyznacza kierunki działań w zakresie Aktywizacji Lokalnej mieszkańców Miasta i Gminy Ryn, mające na celu poprawę sytuacji w tym zakresie, określa mechanizmy wzmacniające efektywność zmian jak również stworzenie warunków dla rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego, wzmacnianiu spójności społecznej i terytorialnej na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego.

Program Aktywności Lokalnej dla Miasta i Gminy Ryn jest odpowiedzią na cel, jaki został nakreślony w Strategii Lizbońskiej dotyczący spójności społecznej i realizujący się w kształtowaniu nowego aktywnego państwa socjalnego. W tym wymiarze „konieczne staje się, więc inwestowanie w kapitał ludzki oraz kapitał społeczny, czyli inwestowanie w ludzi i w budowanie związków między nimi, w ich wzajemne zaufanie i zaangażowanie w sprawy wspólnoty, a więc to, co jest na równi z kapitałem finansowym podstawą rozwoju lokalnego. Poczucie tożsamości, przynależności i zaangażowania na rzecz małej ojczyzny jest podstawą świadomego obywatelstwa.”¹

Program Aktywności Lokalnej dla mieszkańców Miasta i Gminy Ryn jest dokumentem inaugurującym proces programowych działań służących kształtowaniu warunków sprzyjających powstawaniu więzi społecznych na terenie miasta i gminy – a szerzej – kapitału społecznego w myśl, iż „Podstawą społeczeństwa obywatelskiego są jego obywatele, świadomi swych praw i obowiązków, zaangażowani w działania na rzecz dobra wspólnego, zdolni do osobistej odpowiedzialności za los swój i los wspólnoty na wszystkich poziomach życia społecznego.”²

1Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2007-2013, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

2 Ibidem.

Przyjęte w Programie Aktywności Lokalnej koncepcje są zgodne z założeniami zawartymi w ogólnopolskich dokumentach strategicznych, takich jak m.in.:

➤ **STRATEGIĄ ROZWOJU KRAJU NA LATA 2007 - 2015**

➤ **NARODOWĄ STRATEGIĄ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ DLA POLSKI**

➤ **STRATEGIĄ POLITYKI SPOŁECZNEJ NA LATA 2007 – 2013, MINISTERSTWO POLITYKI SPOŁECZNEJ**

➤ **NARODOWĄ STRATEGIĄ ROZWOJU NA LATA 2007 - 2013**

➤ **STRATEGIĄ WSPIERANIA ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO NA LATA 2007-2013, MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

➤ **NARODOWĄ STRATEGIĄ SPÓJNOŚCI**

➤ **PROGRAMEM OPERACYJNYM KAPITAŁ LUDZKI NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007–2013**

➤ **STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO**

W dokumentach tych zakłada się realizację działań służących rozwojowi społeczno – gospodarczemu kraju, a co za tym idzie podniesienie poziomu i jakości życia obywateli. Ważnym elementem w tym zakresie jest budowanie zintegrowanych społeczności, w których każda osoba i rodzina będzie mogła realizować swoje plany i aspiracje życiowe, a w trudnych sytuacjach uzyskiwać niezbędną pomoc i wsparcie ze strony wspólnoty oraz działających w jej ramach instytucji i organizacji. Konieczne jest zatem wspieranie samoorganizacji społeczności lokalnych oraz budowanie i wzmacnianie ich obywatelskiej świadomości.

Podkreśla się znaczenie Kapitału Ludzkiego czyli zasobu wiedzy, umiejętności i potencjału, w który jest wyposażony człowiek oraz społeczność jako całość. Dzięki temu podmioty te są zdolne nie tylko do pracy, ale także do wprowadzania zmian w otoczeniu, a także kreowania nowych rozwiązań.

Z Kapitałem Ludzkim ściśle związany jest **kapitał społeczny oznaczający zasoby umiejętności, informacji, kultury, wiedzy i kreatywności jednostek oraz związki pomiędzy ludźmi i organizacjami.**

Kapitał społeczny jest zatem sumą kapitałów jednostkowych, która powinna być wykorzystana i pomnażana przez wszelkie instytucje oraz jednostki samorządowe.

Kluczowym wyzwaniem jest **przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego**, które zgodnie z Narodową Strategią Integracji Społecznej **oznacza brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i**

rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności dla osób ubogich. Są to między innymi: publiczna edukacja, pośrednictwo pracy, ochrona pracy, transport publiczny i publiczny sektor mieszkaniowy, administracja publiczna, sektor pozarządowy i organizacje polityczne, rynek pracy, rynek dóbr konsumenckich, rynek usług telekomunikacyjnych, bankowych, prywatna własność i przedsiębiorczość. **Wykluczenie społeczne najprościej mówiąc oznacza wyłączenie z życia społecznego.** Jest to zjawisko szczególnie niepokojące w naszym kraju, ponieważ ze względu na sytuację społeczno – ekonomiczną zagraża wielu osobom i grupom, w tym głównie osobom długotrwale bezrobotnym, matkom samotnie wychowującym dzieci, niepełnosprawnym, dzieciom i młodzieży ze środowisk zaniedbanych wychowawczo oraz wychowujących się poza rodziną , przedstawicielom mniejszości narodowych i etnicznych, bezdomnym, uzależnionym, osobom opuszczającym zakłady karne.

Priorytetowe działania przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu, zgodnie z wymienionymi powyżej dokumentami, powinny być ukierunkowane na; ➤ograniczanie
obszarów skrajnego ubóstwa,

- rozbudowywanie świadczeń wspierających aktywność,
- promocje działań prospołecznych,
- wspieranie rozwoju różnych form aktywizacji zawodowej, zdrowotnej, edukacyjnej i społecznej mieszkańców, w tym w szczególności klientów pomocy społecznej,
- wspieranie lokalnych inicjatyw obywatelskich,
- upowszechnianie kształcenia ustawicznego,
- ułatwienie dostępu do poradnictwa i informacji,
- zwiększenie aktywności lokalnych instytucji i organizacji oraz podejmowanie przez nie współpracy na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów (rozwój lokalnych partnerstw),
- wspieranie rozwoju podmiotów gospodarki społecznej.

„Program Aktywności Lokalnej dla mieszkańców Miasta i Gminy Ryn” jest niezbędnym dokumentem do realizacji projektów systemowych przez ośrodki pomocy społecznej w ramach Poddziałania (7.1.1) i Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki - Priorytet VII - „Promocja integracji społecznej”.

II. CELE PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ.

Celem głównym Programu Aktywności Lokalnej jest zwiększenie aktywności mieszkańców miasta i gminy, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym we wszystkich obszarach życia społecznego, w tym także rynku pracy oraz zwiększenie ich potencjału rozwojowego.

Cele szczegółowe;

1. zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego,
2. stworzenie warunków do powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej,
3. aktywna integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia,
4. wypracowanie modelu działań środowiskowych opartych na współdziałaniu różnych instytucji i organizacji oraz mieszkańców,
5. poprawa jakości życia poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych,
6. prowadzenie działań o charakterze informacyjnym, edukacyjnym, aktywizującym i integracyjnym,
7. zwiększenie aktywności mieszkańców oraz ich świadomości obywatelskiej,
8. zwiększenie kompetencji społecznych i zawodowych w przypadku osób pozostających poza rynkiem pracy,
9. wsparcie i promowanie postaw prospołecznych,

Kierunki działań.

Cele programu realizowane będą poprzez podejmowanie następujących działań:

1. promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną Gminy Ryn,
2. promowanie i wspieranie projektów realizowanych w partnerstwie,
3. organizowanie specjalistycznego doradztwa i konsultacji dla mieszkańców,

4. tworzenie i promowanie pracy w partnerstwie,
5. otwarcie instytucji samorządowych na współpracę z instytucjami pozarządowymi i lokalną społecznością,
6. wspieranie lokalnych inicjatyw,
7. aktywizację, integrację i wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym - promocja działań wspierających więzi pokoleniowe,
8. promocję działań prospołecznych, dostęp do informacji o uprawnieniach oraz edukację,
9. poprawę dostępu do informacji publicznej,
10. wspieranie rozwoju informacji obywatelskiej, wolontariatu, grup wsparcia, samopomocy oraz grup edukacyjnych,
11. promowanie zasad pomocniczości, partycypacji i postaw humanitarnych,
12. systematyczne badanie potrzeb mieszkańców,
13. inne wynikające z aktualnych potrzeb i zgodne z celami programu.

III. ODBIORCY PROGRAMU – GRUPY DOCELOWE.

Program skierowany jest do mieszkańców Miasta i Gminy Ryn, w tym:

- 1) członkowie społeczności lokalnej – mieszkańcy gminy, sołectwa, osiedla, ulicy, bloku, sąsiedztwa
- 2) członkowie grup zawodowych lub społecznych,
- 3) osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia - czyli różnych grup społecznych, w świetle zdiagnozowanych potrzeb.

Działaniami w ramach Programu Aktywności Lokalnej będą obejmowane w szczególności osoby i środowiska wykluczone społecznie lub zagrożone tym zjawiskiem, m.in. klienci pomocy społecznej, osoby długotrwale bezrobotne, niepełnosprawne, bezdomne, matki samotnie wychowujące dzieci, osoby z rodzin z problemem alkoholowym, osoby z rodzin niewydolnych wychowawczo.

IV. ZASOBY GMINY DO UZYSKANIA ZAŁOŻONYCH CELÓW.

W kilku miejscowościach na terenie Gminy Ryn działają Ochotnicze Straże Pożarne, posiadające własne obiekty, w których istnieje możliwość realizacji przedsięwzięć związanych z założeniami PAL. Od kilku lat osoby niepełnosprawne, a także ich rodziny wspiera Ryńskie Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych „Dar Serca”, cieszące się dużym doświadczeniem oraz rzetelnością w pracy. W Gminie rozwija się sport, od wielu lat działają prężnie Stowarzyszenie Sportowe i Rekreacyjne oraz Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Ołów”, które umożliwiają dzieciom i młodzieży aktywne spędzanie czasu wolnego.

Swoje cele poprzez działania integrujące i aktywizujące skierowane nie tylko do indywidualnych osób, rodzin ale także do szerszych zbiorowości i społeczności lokalnych realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej.

V. SPOSÓB I METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PROGRAMU.

W ramach programu przewiduje się zastosowanie:

1. ŚRODOWISKOWEJ PRACY SOCJALNEJ

Działania realizowane przez pracownika socjalnego mające na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

2. INSTRUMENTÓW AKTYWNEJ INTEGRACJI

Szereg instrumentów aktywizacyjnych z zakresu aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej, o której mowa w zasadach przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach programu Operacyjnego kapitał Ludzki 2007-2013.

3. DZIAŁAŃ O CHARAKTERZE ŚRODOWISKOWYM

Inicjatywy integrujące, obejmujące między innymi badania, opracowania, analizy, edukację społeczną i obywatelską, spotkania, konsultacje, debaty, organizowanie i inspirowanie do udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach w szczególności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym.

Ze względu na specyfikę naszego miasta: wielość grup i społeczności oraz różnorodność występujących w nich problemów, **Program Aktywności Lokalnej będzie realizowany poprzez przygotowywane rokrocznie podprogramy aktywności lokalnej skierowane do konkretnych społeczności lub grup, akceptowane każdorazowo przez Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.**

VI. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ.

W ramach podprogramów PAL będą realizowane następujące działania:

1) Rozpoznanie środowiska lokalnego w formie „badania i działania”:

- badania, opracowywanie programów i analiz, związanych z przygotowaniem i realizacją programu

2) Rozwijanie komunikacji społecznej w środowisku:

- edukacja społeczna i obywatelska, w tym organizowanie spotkań, konsultacji, działań edukacyjnych dla mieszkańców,
- organizowanie spotkań z grupami docelowymi, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym;

3) Promowanie pracy wolontarystycznej:

- organizacja i finansowanie usług wspierających animację lokalną, w tym animator lokalny, lider klubu integracji społecznej, streetworker;

4) Budowanie lokalnego partnerstwa:

- realizacja projektów w partnerstwie;

5) Umożliwianie dostępu do informacji i konsultacji, poprzez promowanie istniejących punktów oraz tworzenie nowych dostosowanych do potrzeb mieszkańców;

6) Inicjowanie ruchów samopomocowych i obywatelskich;

7) Prowadzenie działań na rzecz integracji środowiska lokalnego;

8) Wspieranie lokalnych inicjatyw;

9) Organizowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych;

10) Organizowanie wsparcia indywidualnego i grupowego w zakresie wzrostu kompetencji życiowych i umiejętności zawodowych, umożliwiających powrót do życia społecznego w tym powrót na rynek pracy;

11) Organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym.

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY:

1) zdiagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych oraz grup, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym,

- 2) integracja społeczności lokalnej i grup społecznych,
- 3) planowanie i realizowanie zadań w odpowiedzi na realne potrzeby mieszkańców,
- 4) skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystywanie istniejących zasobów,
- 5) stworzenie płaszczyzny zaangażowania mieszkańców w proces rozwiązywania indywidualnych i lokalnych problemów,
- 6) wzrost poczucia przynależności do danej społeczności i odpowiedzialności za procesy w niej zachodzące,
- 7) wzrost zaangażowania organizacji lokalnych w zakresie podejmowania działań środowiskowych
- 8) powstanie lokalnych grup działania,
- 9) zintegrowanie lokalnych społeczności i grup społecznych,
- 10) realizacja projektów inicjowanych i współorganizowanych przez lokalne społeczności,
- 12) aktywizacja osób wykluczonych,
- 13) podwyższenie jakości działań środowiskowych w tym inicjowanie nowych form i metod pracy dostosowanych do potrzeb oraz możliwości grup i społeczności,
- 14) zmiana postaw społeczności lokalnych wobec osób i grup defaworyzowanych,
- 15) wzrost kompetencji i aktywności mieszkańców oraz poziomu ich zaangażowania w życie społeczne, w tym także aktywności na rynku pracy.

VIII. REALIZATORZY.

Realizatorami zadań Programu Aktywności Lokalnej są:

- Urząd Miasta i Gminy Ryn
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Placówki edukacyjne, kulturalne i sportowe (szkoły, przedszkole, RCK)
- Powiatowy Urząd Pracy
- Organizacje pozarządowe i kościelne
- Policja
- Lokalny biznes
- Media Lokalne

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.

Realizacja zadań programu może być finansowana:

- ze środków własnych budżetu samorządu terytorialnego,
- ze środków funduszy strukturalnych – Program Operacyjny Kapitał Ludzki – projekty systemowe dla ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie,
- środków własnych podmiotów zaangażowanych w działania w ramach poszczególnych podprogramów aktywności lokalnej,
- ze środków pochodzących od sponsorów.

X. SPOSOBY MONITOROWANIA, EWALUACJI I OCENY.

Monitoring i ewaluacja będą prowadzone na bieżąco przez realizatorów poszczególnych podprogramów aktywności lokalnej, które będą realizowane na rzecz konkretnych grup społecznych lub społeczności lokalnych. Celem bieżącego monitoringu będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawiają się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek rozbieżności między założeniami a rezultatami na bieżąco będą dokonywane zmiany w przyjętych założeniach lub metodach pracy. Ponadto corocznie będą przygotowywane sprawozdania z realizacji podprogramów realizowanych w ramach programu aktywności lokalnej, które zostaną przedstawione Burmistrzowi Miasta i Gminy Ryn.

Po zakończeniu realizacji programu aktywności lokalnej zostanie przygotowany raport końcowy podsumowujący całość podejmowanych działań. Będzie w nim dokonana ocena zrealizowanych przedsięwzięć oraz rezultatów jakie one przyniosły. Wskazane zostaną także te metody i formy działań, które powinny być kontynuowane w latach następnych.

*Niniejszy dokument został przygotowany przez:
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rynie*